

Pigghå

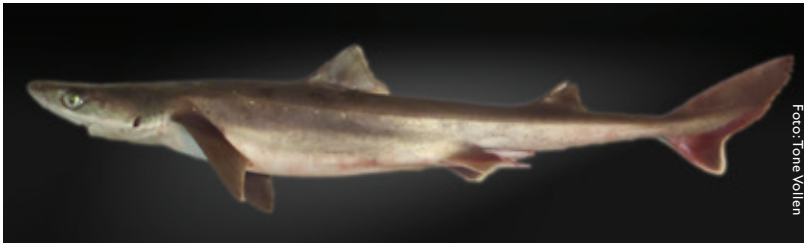

Foto: Tone Vollen

Status og råd

Den nordøstatlantiske pigghåbestanden har utvilsomt vært svært stor og har gitt grunnlag for et verdifullt fiskeri i mer enn hundre år. I 40-årsperioden 1950–1990 ble det rapportert årlige landinger på 30 000–60 000 tonn. Kunnskapen om bestanden er mangelfull, men ifølge analysene til ICES ble bestanden gradvis redusert gjennom hele denne tidsperioden og var i 1990 kun 20 % av størrelsen like etter andre verdenskrig. De siste 20 årene har fisket avtatt betydelig, og fra 2005 har ikke bestanden vært overbeskattet. I denne tiden har bestanden tilsynelatende hatt en jevn, men relativt sakte tilvekst.

Pigghå vokser sakte, blir sent kjønnsmoden og føder kun 7–20 unger hvert andre år. Det kan dermed ta flere år før gytebestanden har tatt seg opp igjen. ICES anbefaler derfor at det ikke gjennomføres direktefiske på pigghå i 2017 og 2018, og at bifangst kun tillates som en del av en helhetlig forvaltningsplan.

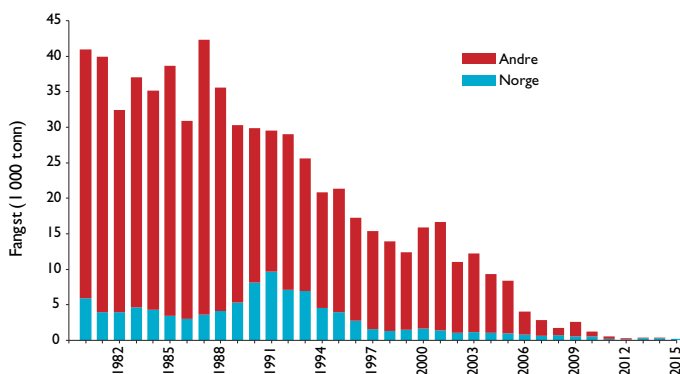
Bestandssituasjonen er imidlertid fremdeles noe uvisst, spesielt på grunn av lite data fra norske farvann. Det arbeides derfor nå med å skaffe bedre datagrunnlag for fremtidige bestandsanalyser.

Fiskeri og forvaltning

Pigghå har lenge vært ettertraktet både for leveroljen og for fiskekjøttet, men den er også ofte betraktet som en problemart, som på grunn av sin tallrikhet, sine pigger og skinnets sandpapiraktige ruhet, skaper problemer for fiske etter andre arter. Tradisjonelt er det Storbritannia, Irland, Frankrike og Norge som har fisket mest nordøstatlantisk pigghå. Fisket har foregått i Nordsjøen, vest av Skottland, i Irskesjøen og i norske farvann, hovedsakelig i et direkte fiske med line og garn, men også som bifangst i trålfisket.

I de senere år er det innført stadig strengere reguleringer, og flere tiltak har gjort det mindre attraktivt å fiske pigghå. Både i norske farvann og i EU er det innført forbud mot direktefiske, samt strenge bifangstreguleringer. En bieffekt av dette er at dødeligheten som følge av fiske ikke kommer like godt frem av landingsstatistikken.

Fiskets betydning for bestandsutviklingen er sterkt avhengig av hvilke deler av bestanden som beskattes. Med økt kunnskap både om fangst sammensetning og om hvordan bestanden utnytter våre farvann, kan det innføres mer målrettede forvaltningstiltak, som område- og sesongbegrensninger, som i mindre grad påvirker muligheten for utøvelse av andre fiskerier.

Pigghåfangster.

Reported catches of spurdog.

Kontaktperson: Ole Thomas Albert | oleta@imr.no

Pigghå – *Squalus acanthias* – Spurdog

Andre navn: Hå, blankhå

Familie: Squalidae

Maks størrelse: 123 cm

Levetid: 25 år

Leveområde: Global utbredelse i tempererte områder på både nordlig og sørlig halvkule

Hovedgyteområde: Uavklart

Gytetidspunkt: Ungene fødes levende året rundt, men trolig med en topp om vinteren.

Føde: For en stor del dyreplankton, inkludert geléplankton i den pelagiske ungfiskfasen. Voksen pigghå: sild, torskefisk, blekksprut, krepsdyr o.a.

Særtrekk: Har en svakt giftig pigg foran hver av de to ryggfinnene. Disse kan benyttes til å anslå fiskens alder ved å telle antall kanter av emaljelag som legges til årlig.

Nøkkel tall

KVOTERÅD 2017 OG 2018: Førre-var-hensyn tilsier at intet direkte fiske tillates. Dagens fangstnivå vil ikke influere vesentlig på bestandens gjenoppbygging. Bifangst bør kun tillates som en del av en forvaltningsplan.

KVOTE 2017: Forbud mot direkte fiske.

Bifangst tillatt landet under visse betingelser.

NORSK FANGST 2016: 270 tonn

Fakta om bestanden

Pigghå har en verdensomspennende utbredelse og er en av de mest tallrike haiartene vi kjenner. Arten deles inn i flere bestander, og den nordøstatlantiske bestanden finnes fra Biscaya til Barentshavet. Merkeforsøk på 1950-tallet viste at bestanden vandret mellom et sommerområde ved Skottland og et vinterområde i norske farvann. Tilsvarende merkeforsøk på 70-tallet viste en sørligere utbredelse. De senere år er fangstområdene igjen flyttet nordover, men det er ikke gjort nye studier av vandringsmønsteret. Endringer i forekomst av arten i norske farvann kan muligens gjenspeile endringer i vandringsmønstre vel så mye som endringer i bestandsstørrelse.

Pigghå danner store stimer, og får man først pigghå i fangstene blir det gjerne i store mengder. Hanner og hunner danner egne stimer og det gjør også store og små individer. Hunnene føder et fåtall (7–20) levende unger og går gravide med hvert kull i to år før de igjen starter med neste kull. Fangst av store stimer med gravide hunner gjør derfor et tilsvarende stort innhugg i den fremtidige forekomsten av nyfødte yngel. Som mange andre haiarter er pigghå derfor betraktet som spesielt sårbar for overbeskattung. Likevel er pigghå et unntak blant haiartene ved at den har vist at den kan være i stand til å bygge seg opp igjen etter sterkt overfiske.